

Tas Latweefchu draugs.

1840. 7 Novbr.

45ta lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Peterburges. (1 Novbr.) No kara-gadda (1812) jau tur Kreewu wallodâ preeksch kara-wihreem isdohd awihses, kuraahm wahrds: "tas inwalihds." Winnu gahdatajeem daudskahrtigi laimejahs preeksch nabbaga inwalihdeem jeb wezjeem isdeenejuscheem kara-wihreem sadabbuht dahwanas. Ne fenn wiinni no Kahlisch-pilfata pahre posti dabbuja 7 Ollenderu duffatus, 30 rublus papihra naudas un turklast grahamatu, kur nepasihstams lungs winneem raksta tã: "Gan waijadsetu muhsu laifds arri kahrfschu spehleschanu, ja warretu, gohdã zeit, un prohti zaur to, ka ilkats, kas winnas wehl spehle, apnemtohs, to naudu, ko sawinne, dahwinahst woi inwalihdeem woi zitteem nabbageem. Es grehzineeks pats brihscheem winnas spehleju, tatschu teescham neds lustes deht, neds no kahribas, bet tikween tapehs, ka gohda deht ne warreju atsazziht, jo tã nu jau eet pee dauds leeleem un maseem lungeem, ka us weesibahm buhdami, ne sinn labbaku kawekli, ne kã kahretes spehleht. Kaunohs nu gan, ka es wehl pee tahs pasaules peederru, bet sawai sinnamai firidi par atweeglinaschanu tẽ jums suhtu to naudu, ko es pagahjuscha seemã esmu winnejis, un luhdsu, lai par pussi nabbageem dohd ehst, un pussi isdalla inwalihdeem. Man buhtu par leelu preeku, ja zitti zilweki arri tã patt darritu, kã es." — Sawu grahamatu pabeidsoht, lungs gudri wehl mahza tã: Warr buht, ka daschs labbajs turklast sawã prahã dohmahs: tad gan arri to naudu, ko paspehle, warroht aismem no tahs winnetas, bet mehns winnu luhdsam, lai ne darra tã, lai labbaki preezajahs, ka ir ta nauda, ko paspehle, us tahdu wihsi nabbageem paleek.

Is Entenderu semmes. Ko tik Entenderu kehneene un zitti kristigi waldineeki schehligã prahã lihds schim isdohmajuschu un padarrijuschu, gribbedami, to negantu leetu pa wissam nobeigt, ka tohs melnus zilwekus Afrikas semmẽ sakere, ar warru leelõs pulkõs aismedd pahre juhru un eeksch Amerikas par wehrgeem pahrdohd, — tas mas ko lihdsesja, jo Deewam schehl taggad wehl beeschaki noteek. Bet nu arri nahze gaismã, ka wisswairak scho melnu zilweku waldineeki paschi, tikween no kahribas us naudu, scho grehku darra un sawus appaschneekus Sprantscheem woi zittu semmju kohpmanneem pahrdohd. Tadeht prahitigi wihri Entenderu semmẽ sakka tã: luh', nahk schi seeta tik zaur to, ka tannis mallãs ne mas ne proht semmi apstrah-

Daht; jo ja tee waldineeki sinnatu, zif dauds baggatibas bes wisseem grehkeem warroht fadabbuht, semmi apstrahdajoh, tad teescham ne pahrdohcu tohs laudis, kas ar sawahm rohkahm winneem labbi pee ta warretu palihdseht. — Un tapeh; taggad arri leels pulks schehlfirdigu un kristigu zilweku Entenderds irr fabeedrojufchees, zif warredami gahdaht, lai Neegeri ahtri eemahjahs semmi apstrahdaht, jo sawas semmes auglus fuggineekeem un kohpmanneem pahrdohdami, drihs leelu pulku naudas gan paschi fadabbuhs un labprahc saweem waldneekeem tik no tahs dohs, zif schee no teem baltahdas wihreem par teem zilwekeem pascheem dabdu.

Is Deenas-Widdus-Amerikas. Tur karstakâ semmes-strehkî atroh-dahs leels pilfats, kam wahrds: Panama, un kam wairak kâ 20,000 eedsihwo-taju bija; bet taggad, kâ gramata no turrenes Puddina, ihfâ laikâ zaur breefs-migu baßes-sehrigu wairak kâ 10,000 laudis effoht nomirruschi.

• Ne maldees no to wezzaju mahzibahm; jo no teem warri tu sawras
fchanu mahzitees,

Zau diwi deenas it dikti bija fallis. Kahrls, ar zitteem puischeem pahc tiltu eedams, eeraudsija, ka uppe bij sawallusi. Mahzeet, puischi! — winsch us teem sawzija — eefim us leddu! — Wiffi gattawi! — Bet wezzais wihrs, klahc nahzis, sawzija: behni! kurp eefcet? Ne tizzeet! Leddus wehl naw tik stiprs, ka juhs warrehs panest; eekrittiseet! — Wiffi nu, sawihjufchees, wairs ne drihsteja eet. Nebehdigs Kahrls ween, gudram padohmam ne klausidams, gahje wirfâ, un tohs zittus wehl apfimehje, sawzidams: kaunejtees, wezzas bahbas juhs! Kas nu bihsfees! — Bet ne zif ilgi, tad leddus luhse, un schis lihds sawlam uhdeni. Tee zitti puischi brehkdami aisbehdsch prohjam; un Kahrls buhtu noflizis, ja tas wezzais wihrs, par winnu behdadams, ne buhtu wehl palizzis turumâ. Schis, klahc skrehjis, iswilke. Kahrls drebbaja, it kâ lappina, bija bahls, kâ lihks, un ne wahrdu ne spehje runnahr. Winsch peh; to wehl sawfirge it zeeti ar grehtu gullu, un tam ilgu laiku bija mohzitees. Kad atkal weffels bija palizzis, tad tehws us winnu sawzija: paturr' labbi, dehls! Kas ne gribb sawfihc, tam ja zeefch!

• No wiffas firds turri sawu tehwu gohdâ, un ne aismirsti sawas
mahtes sawhes.

Sas gohdam peeminnejams Pruhfchu ritmeisters, Kulfahgens wahrâ, bij semneeka dehls, un scho gohdâ weetu bij dabjujis par to, ka sawam fehnam gohdigi un ustizzami bij sawpojis, un karrâ un sawfchanâ drohschu firdi rahdijis. Kad schis nu ar sawu pulku us Parkim pilssehtu pahrnahze, kur zirkahr, wehl sawdats buhdams, bij sawwejis kohrteli, tad abbi winna wezzaki, wezs tehws un firma mahc, nabbaga semneeki, un ar semneeku drehbehm muggurâ, sirkus plazzi sawweja, us winnu gaididami. Dehls, tohs eeraudsijis, tuhdat no sirgâ nolehje pee semmes, un, sawam leitnantam to pulku pawehledams, wezzakus it mihtl apkampe. — Winsch peh; sak, sawehr dsihwoja, tohs arri pee sawis sawurreja, un teem pee sawa sawcha galda likke ehst, kad ir deesinn sawdi augsti weest bija

flaht. — Zitti wirfneeki nu to gan nehme par launu, arri Zihthenam, Ruffah-
gena generahlam, to stahstija smahdedami. — Bet ko schis darrija? — Wirsch
lahdu deenu sawu ritmeisteri apmekleja, fazzidams, lai wiffus regimenta opzee-
rus pee sewis saluhds maltitè. Kad fungi nu pee galda apsehdufchees, tad Zih-
tens tuhliht waizaja: bet kur juhfu zeenigi wezzakee palikkufchi? Lai jel tuhdat
nahf schurpu, un mannis deht ne paleek nohst! — Un nu pats wehl aigahje,
tohs atwest, apsehshahs widdü starp teem, wezzam tehnam it mihti rohku spee-
de, un ar pilnu glahsi rohka uszehlehs, fazzidams: fungi mihti! us scho zeenigu
wezzu laufchu wesselibu! Lai dshwo gohdiga dehla tehws un mahte! —

Pats Pruhfchu Fehniensch Widriks, tas ohtrais, ko wiffa pafaula wehl goh-
dam peeminn, arridsan Ruffahgenu pee sawa galda likke aizinahst; jo scham bija
Prufschu augstaka gohda sihme, un tahdam brihw bija, pee Fehniina galda feh-
deht. Pee galda Fehniensch winnu waizaja, winna firdi pahrbaudiht gribbedams:
no lahdas zilts tas effohst? — Ruffahgens atbildeja: Fehniensch augstais! no ne
lahdas! manni mihti wezzakee tikkai irr nabbaga semneeka lautini; bet es schohs
ne gribbetu atmiht prett jitteem augstakeem! — Ta pa reisi! — arfazzija Feh-
niensch, preeka affaras raudadams. Wai tam, kas par saweem wezzakeem lau-
nahs! tas naw gohda-wihrs, un muhscham arri ne buhs!

• Ne effi aplamneeks!

Meldera seelais funs par nakti gan bija ittin firdigs, bet par deenu schis
fawâ buhdinâ meerigi gulleja pee schlehdes, un kad kas, garram eedams, tikkai
ne karrinaja, tad funs daschu brihd ne mas ne rehje, bet nurdeja ween. Meerâ
likke eet garram. Ja arri lahdu reisi swescham usrehje; tomehr ne bij zil ilgi,
tad nurdedams atkal eelihde buhdinâ. —

Kahdu deenu pulks masu puifchu garram nahje, ar leeleem trohkfneem
trakkodamees. Suns usrehje, un wiini, to par launu nemdami, winnu sahje
mest ar afmineem un fuhdeem, un winnu ar to ta eeschuttinaja, ka stipru schlehdi
gan drihs buhtu saplehfsis. Rahdija sohbus it breefnig, un lehje pretti, lauf-
dams un schurpu turpu greesdamees, ka traks. Tas nu scheem nerahneem behr-
neem bija ihstems preeks, un wiini to nu jo wairak mehtaja un fitte. Bet reisi
funs, ahtri no buhdinas islehjis, weenu fahrehre zeeti, kas tuwakt nahjis. Scho
tuhlin pee semmes gahfis sahje schnaugt un krattihst, ta ka tee zitti no baillibas
drebbeja un brehjin brehje, lai glahbi. — Melders, ar lahdeem kalpeem schigli
atfkrehjis, nu funnu pee wahrda faukdams labbinaja, arri fitte, lai atstahj. Bet
funs trakkumâ neds redseja, neds dsirdeja; schnaudse un plehse weenâ gabbalâ;
baltas, beesas seekalas lihds ar ta nelaimiga puifcha affinim no winna rikles
istezzeja. Gallâ, kad faukfchanas un fitteni ne ko ne palihdseja, tad melders
funnam afminu mette tik dikti prett galwu, ka schis swalstidams ween buhdinâ
eelihde.

Nu to nelaimigu puifi nowille pee mallas. Pahp pahrim bija ar affinim,
un gulleja bes jehga. Suns tam gihmi ar saweem naggeem bij saplohfsjis,
rohkas fakohdis un lahjas lihds pat fauleem saplehfsis. Schauschalas ween zil-

wefeem pahrgahje, to usfkattoht, un puifcha beedri ne drihkfteja tuwu peezeet, no bailibas. — Nu nabbadfinu apsehje ar aukftu uhdeni, un no ta druftu gan tà lã atdfihwoja. — Pa tam ftarpam arri doftera-kungs bij atbrauzis, kam kahds flimneeks pee meldera bij ja apmekle. Echis nu ta puifcha wahtis gan apkohpe un fahfehje, bet turklaht jau fazzija, fa ne buhshoht dshwotais. Stundas laikã arri nomirre.

Raut fo ween darri, gallu apdohma!
Dasch labbajs pohstã gahjis neapdohmibã.

Apschelojees par nabbagu.

Pahwuls, nabbaga behrens, dahrgã laikã gahje apfahret pa mahjahm, maifi luhgdamees. PehTERS, turriga fainneeka dehts, preeksch durwim fehdedams, leelu maifes gabbalu rohka turreja. — Luhdsams, dohd' man arri kahdu kummasinu! — tà nabbaga Pahnwuls fazzija — man gauschi gribbahs ehst! — Bet PehTERS, peeri farahwis, fazzija: eij tablak'! Man naw maifes preeksch tewis!

Pahr gaddu PehTERS, isprukfufchu kasu meklejoht, nahje tanni puffe, fur Pahnwuls dshwoja. Igu laiku jau bij apfahret gahjis, melledams; faule ftipri fpeede, un winnam bij leelas flahpes; bet awotinsch ne fur ne bija redsams. — Tad eeraudfija nabbaga Pahnwulu, kas kohka pakrehst fehdeja, awis gannidams; un fahnds stahweja kruhse ar uhdeni. — Ak! dohd' man jel dserr! — PehTERS luhdse — man gauschi flahpst! — Bet Pahnwuls fazzija: eij tablak'! man naw uhdens preeksch tewis!

Tad PehTERS fahje raudaht, un arfhdams, fa to bried ne pa reisi bija darrijis, puifi luhdse, lai schim peedohd. Pahnwuls dewe kruhst, fazzidams: fehẽ tewim! — Man naw tahda zeeta firds, fa es tewim ne dohtu uhdens malzinu! Gribbeju ween, lai arfht, fa ne pa reisi effi darrijis.

Apschelojees par brahlu truhkumã,
Tad schis tew arri flahht buhs behdibã.

Ne effi teepsche.

Kahrts un Jurris, abbi ubbaga puifchi, wezzu wirwi atradde us zelku, un brehfdami fahje strihdetees, kurfch paturrehs. Kahrts wirwi turreja weenã gallã, Jurris wilke ohtrã, zil spehki ween nesse; un abbi puhlejahs un mohzijahs, zits zittam no rohkahm israut. Par to nu wezza wirwe fatruhke, un abbi eefritte dubtõs.

Kahds wihrs, kas bija nahjis flahht, meeru spreesst, fazzija: tà nu jau flahjahs tahdeem teepscheem un rehjejeem! Zek leelu strihdinu par neeku — un kahds labbums abbeem gallã? Eefriht kaunã un apfimeeklã, tà lã juhs abbi dubtõs krittufchi!

Kam patihkahs par neeku strihdetees,
Tam jau par labbu ne warr isdohstees.

Lihds 5. November pee Nihges irr atnahkfufchi 1168 fuggi un aisbraufufchi 1109.

Brihw drikkht. No Widsemmes General-gubernementes puffes:
Dr. E. E. Napierky.

Latweefchu drauga

p e e l i f f u m 3

pee № 44 un 45.

31 Oktober un 7 Nowember 1840.

Martina Luttera pamahzifhana par fwehtu Kristibu un
par bikti jeb grehku-fuhdsefchanu.

Par Kristibu.

È man prahtà nahk leeta, ar ko wels tauschu dwehfeles fajauz, schkelschanas zeldams, prohti behrnu-kristiba. Woi behrni arridsan warr tizzeht, un woi pa reisi, tahdus kristiht? Us to ar ihseem wahredeem atbildu tà: kas pats naw augsti mahzichts eeksch tizzibas leetahm, tas lai fakka: par to jautajeet tohs, kas to proht. Bet ja nu pats to mehr gribbi atbildeht, tad atbildi tà: pats Kristus ar faweem darbeem parahda, ka behrnu-kristiba tam patihkama; jo Deews dauds no teera, kas paschi behrni kristiti, darrijs fwehtus, un teem fwehtu Garru demis; un wehl muhsu deenas irr dauds, pee fureem warr nomanniht, ka winneem fwehts Gars, ta pehz ka pa reisi mahza un dsihwo; tà pat Deews arri mums pascheem no schehlastibas demis, ka fwehtus rakstus mahkam isstahstih, un Kristu atsiht; un tas ne warr buht bes fwehta Garra. Bet ja nu Deewam behrnu-kristiba ne buhtu patihkama; tad tas ne weenam no scheem fwehtu Garru ne dohtu; un tad jau ilgu laiku lihds schai deenai kristigs zilweks ne buhtu bijis wirs semmes. Kad nu redsam, ka Deews behrnu-kristibu tà ka apstiprina, fwehtu Garru dohdams, tà pee dauds zilwekeem gan warr manniht, kas behrnu-gaddos kristiti; kad arri redsam, ka fwehta kristiga draudse ne beidsahs lihds pasauls gallam; tad mums ja apleezina: tahda behrnu-kristifhana Deewam effoht patihkama. Tatschu winsch ne darrihs prett sewi paschu, nedf pee melleem un wiltibas palihdsehs, nedf sawu schehlastibu un fwehtu Garru dohs us to. — Tà wisslabbaki warr parahdiht nemahziteem kautineem, ka brishw irr, behrnus kristiht; jo tas tizzibas lohjeklis wehl pastahw: es tizzu weenu fwehtu kristigu draudsi, to beedribu to fwehtu u. t. j. p., un scho lohjeklu ne weens mums ne nouems.

Mums arri ja sinn, ko fwehta Kristiba apsihme, un kam Deews tahdu ahrigu sihmi fwehtam sakramentam peelizzis, ar ko muhs usnemem kristitu tauschu draudse. Tà apsihme, lai wezzais Ahdams mirst, un pehz tam jauns zilweks atkal augscham zeltahs. Un tà buhs buht, kamehr dsihwojam; jo kristiga dsihwoschana, tà fakkoht, zits naw ne kas, tà tik kai isdeenischtiga kristifhana, kas reisi sakfuses, un weenumehr noteek pee zilweka. Jo weenumehr ja ismehsch, kas wezzam Ahdamam peederr, un ja nahk preek schà, kas jaunam zilwekam, — Kas tad irr wezzais zilweks? Tas irr tas, ar ko jau peedsemmam no Ahdama puffes; winsch irr dusmigs, naidigs un atreebig, neschkistis, plehfigs, kuhtrs, lepns, netizzigs, ar wissadeem grehkeem, un naw kahds labbums eeksch winna. Kad mehs nu Kristus walstiba nahkam, tad wissam launumam buhs masumà eet, tà ka jo deenas jo mihligi, pazeetigi, un lehnprahtigi paleekam, jo wairak atstah dami no netizzibas, sihstuma, eenaidibas, skaudibas, un lepnibas. Par tahdeem buhs

palikt teem, kas kristiti, un uhdens kristiba to apshme. Tok kur naw ta, bet kur tam wezzam zilwekam wassu lauj, ka jo stipraks paleek, tur laudis ne darra pehz sawas kristibas, bet darra prettim. Zo tee, kas naw ar Kristu, tee tiklai jo deenas jo niknaki paleek. Kad kas pehrn gadd' jau bij lepns un plehfigs, tad winsch scho gadd' jo wairak plehfigs un lepns, ta ka launums no masahm deenahm lihdsar winnu paschu aug un wairojahs. Jaunam behrninam naw dauds launuma un niknuma; bet kad usaug, tad tas paleek beskaunigs un neschlihts; un kad jau palizzis par wihru, tad grehki ihpachi zellahs un sahlahs, jo ilgak' jo niknaki. Ta pehz wezzais Ahdams weenumehr jo stipraks paleek, kad kristibas spehks to ne sawalda un apspeesch. Bet kad zilweks paleek par ihsteni kristigu zilweku, tad wezzais Ahdams weenumehr eet masuma, lihds kamehr galla pehdigi isnihkt. Tad nu schi abriga shme par to, lai spehku parahda. Kur nu irr tiz jiba lihds ar saweem augleem, tur kristiba ne ween irr shme, bet darbs arri klahr; bet kur tizzibas naw, tur tiklai irr neaugliga shme. — Ze nu redsi, ka kristiba, tik pat sawa spehka, ka sawas nosihmeschanas pehz, irr tik dauds, ka atgreeschana no grehkeem. Zo kad zilweks atgreeschahs, tad winsch arri to wezzu zilweku ihsti isnihzina, un pats jaunu dshwofchanu eesahk. Tadeht, kad effi grehkuatgreeschana, tad arri effi pascha kristiba, kas tahdu jaunu dshwofchanu ne ween apshme, bet arri padarra, sahk, un us to skub bina; jo ar to tu dabbu Deewa schehlastibu, swehtu Garru un spehku, to wezzu zilweku apspeest, ta ka jaunais nahk gassma un stiprinajahs. Par to patti kristiba weenumehr pastahw. Zo lai zilweks arri no tahs atkahp, grehkodams, tatschu mums ar weenu bishw, wezzam Ahdamam wiesu eet, un to uswarreht. Bet ne wajag, ka muhs atkal ohtru reis ar uhdeni apleh, kristijoh; jo kaut zilweks arri simts reis liktohs eemehrzeht uhdeni, tomehr wairak naw, ne ka weena patti kristiba. Bet kristibas spehks un shme, tee paleek weenumehr. Tad nu, kad zilweks atgreeschahs no grehkeem, tad winsch, ta falkoh, atkal peereet pee kristibas, atkal sahkdams un usmendams, ko bij atstahjis. — Kristiba tad nu irr ittin teizama leeta; jo ta muhs wellam ka no rihles israuj, muhs darra par Deewa ihpachumu, grehkus apspeesch un nosemm, un to jaunu zilweku eeksch mums ikdeenas padarra stipraku, un weenumehr pee mums strahda, lihds kamehr no schahs wahrgofchanas tiksim muhschiga gohdiba. Ta pehz ikweenam swehtu kristibu buhs tur reht par drehbehm, kas ikdeenas apwellamas, un to ar weenu walka, ta ka paleek eeksch tizzibas, kas ar augteem parahdahs, ka to wezzu zilweku apspeesch, un jaunais peeaug un stiprinajahs. Zo kad gribbam buht kristigi laudis, tad mums ja pastrahda tee darbi, kas muhs padarra par kristigeem laudim; bet ja kas atkahpajahs, tad lai atkal nahk atpakkal. Zo ittin ka Kristus, tas schehlastibas krehflis, ne atraujahs, nedf mums ais leeds, atkal peereet pee winna, kautschu grehkojam; ta pat arri paleek wiffas winna mantas un dahwanas, ko winsch dohd; un kad mehs nu eeksch kristibas grehku-peedohschanu ween reis effam dabbutusch, tad ta ikdeenas wehl mums paleek, kamehr dshwojam, tas irr: kamehr wezzais Ahdams wehl mums peelihp.

Par bikt.

Mehs grehkus fuhdsam wol pascham Deewam ween, woi tuwakam, luhgdami, lai peedohd; ta ka arri swehta luhgshana fakkam: pametti mums muhsu parradus, it ka mehs pamettam saweem parradneekem. Wiffa swehta luhgshana irr tahda bikts; jo, to teikdami, mehs tiklai ween apleezinajam to, ka mums naw, un ka ne darram, kas wajaga, un luhdsam schehlastibu un firds apmeerinaschamu. Tahda wihse mums

bes mitteschanas ja nahk pee bikts, kamehr dsichwojam; jo ihstent ta irr kristiga buhschana, ka par grehzhineekeem paschi atsichstamees, un scheblastibu luhdsam.

Swehta luhgschana ta pat arri zittu bitti mahja, prohti, ka zits zittam sawus grehkus subdsam un peedohdam, pirms wehl Deewa preekscha nahkam, grehku peedohschanu luhgdami. Nu mehs wissi not sawa starpâ effam parradnecki; ta pehz peenahkâhs, ka zits zittam arri sawus grehkus subdsam, ne bihdamees; jo tahdi nu jau effam: weens naw taisnâhs pahr ohtru, un ne weens neds Deewam, neds tuwakam ne darra ta, kâ peenahkâhs. Bet bes tam, ka zits prett zittu ne pareisi darra, zilweks arri sewischki wehl apgrehkojahs, scho woi to apkaitinadams; un to arri waijag noluhgt. — Nu tab mehs swehta luhgschana luhdsam par diwejadem grehkeem, lai mums peedohd, kad paschi tuwakam peedohdam un ar winnu salihdsinajamees; luhdsam prohti par tahdeem grehkeem, ko prett Deewu, un par tahdeem, ko prett tuwaku padarram.

Utleeft wehl ta bikts, kad zilweks zittam ween subds to, ar ko winsch irr apgrehkojees. Ta buhs darriht, kad sewischki kahda leeta, par ko mums ar tuwaku nemees, un naids.

Kad nu paschi nomannam, ka stipri gan ne effam tizzibâ; tad, ja patihk, warram eet pee kahda brabta, subdscht, un padohmu, eepreezinaschenu un stiprumu mekleht. Ja patihk; jo Deews pawehleschenu naw dewis par to; bet ikkatram brihw waku lahwis, ta darriht, kad behdas un sirds ehti winnu speesch. Un pats Kristus arri tahdus peedohschanas wahrbus ta kâ mutt leek, pawehledams, lai zitteem peedohd. — Kad tewim nu tahda sirds, kas grehkus atsicht, un kam eepreezinaschanas grihbâhs, tad tewim schê buhs paliga un glahbschanas, kad tu Deewa wahrbus atrophdi, un dsirdi, ka Deews tewim zaur zilweka mutti grehku peedohschenu sluddina.

Pee bikts tad peederr diwl leetas. Pirmâ irr muhsu paschu darrischana, prohti, ka grehkus subdsam, un eepreezinaschenu un dwehfeles atspirgschenu meklejam. Ohtra leeta irr ta, ko pats Deews darra, mums grehku peedohschenu zaur zilweka mutti slud, dinadams, un muhsu sirdis ar teem ihpaschi apmeerinadams un eepreezinadams. Lihds schim zilweki tikfai runnajuschî no muhsu paschu darbeem, un us to ween luhkojuschi, woi mehs wissus sawus grehkus bijam isstahstijuschî, ne weenu ne aismirdami; bet us to, kas preeksch wisseem waijaga, us to ohtru lectu tee ne dohmacht ne dohmaja, neds to mahzija; it kâ bikts buhtu kahds labs darbs, ar ko zilweks sawu parradu Deewam warr no makscht un aalihdsinaht. Mahzija arri, ka grehku peedohschanas wahrbi ne ko ne gels doht, un ka Deews ne peedohdoht, ja zilweks wissus sawus grehkus ne isstahsta lihds pascham pehdigam. Ar to nu padarrija, ka lautini palikke gluschî behdigi un famiffuschî par to, ka wissus sawus grehkus ne warreja isstahstiht (un tas arri ne warr buht); sirds ne palikke meeriga, un ne drihststeja pakautees us grehku peedohschanas wahrdeem. Ta nu mihta bikts mums palikke ne ween par weltu, bet arri par gruhtu lectu un smaggu juhgu; un turklaht dwehfelehm wehl bija par skahdi. — Tadeht mums sawu darbu buhs turreht par it masu, bet Deewa wahrbus par it augsteem; mums ne buhs eet pee bikts, dohmadameem, ka paschi ar to it labbu darbu darram, ko Deewam dohdam; bet ja apdohma, ka tikfai no winna ween dabbusam un sanemmam. Tewim ne waijag nahkt, stahstidamam, kahds taisns, woi netaisns pats effi. Kad effi kristigs zilweks, tad bes tam jau to sinnu, woi dabbuschu sinnaht; kad ne effi tahds, nu tad jo wairak to sinnaschu pats. Bet reds, tu tadeht nahzi pee bikts, ka tu sawas behdas subdsi. Ne weens arri

ne drihst tewi peespeest, to darriht, pawehledams; bet mehs mahzam ta: kas irr kristigs zilweks, woi labpraht tahds gribb buht, tam sche irr labs un ustizzams padohms; lai pee-eeedams to dahrgu mantu fanemm. Kad ne effi kristigs zilweks, woi kad tewim tahdas eepreezinashanas ne gribbahs; nu tad zits gan buhs, kas tewi flubbinahs us to. — Ar to mehs tad pa wissam nozellam pahwesta bahrgu waldischanu, pawehleschanu un speeschanu, ka tahdi, kam tahdu leetu ne waisaga; bet mehs mahzam ta: kas ne nahf no pascha labba prahta un paschas peedohshanas deht, tas lai tikkai pagaid ar to. Bet kas pee bikts nahf, tikkai gribbedams scho labbu darbu padarriht, un leelidamees ar to, zik raisni winsch wissus sawus grehkus isstahstijis; tas lai labbak paleek nohst. Mehs arri pamahzam: kad tu pee bikts nahzi, un sawas behdas fuhdsi, tad ne nahzi tadeht, ka pars kahdu darbu gribbi darriht, bet nahzi klausiht, fo Deews us tewi leel fazziht. Es falku: tewim grehku peedohshanas wahrds buhs turreht par it augstu un dahrgu leetu, par it dahrgu mantu, kas ja fanemm ar augstu zeenishchanu un sirds-pateizibu. 3.

• S i n n a s

ar ewangeliuma mahzeschanu eet paganu semmës.

Ohtra dalka.

Lahda bija Regent pilssehta 1816ta gadda. Bet Jansens sawu swehtu darbu drohschi sahje. Papreeksch ne weens to ne gribbeja dsurdeht, fo winsch mahzija. Bet driht kahds Nehgeru usraugs winnam paliga nahje. Tas zilweks bija pars wehrgu fuggineekam atnemts, un papreeksch raudsija, ar bahrsibu saweem laudim mahziht gohdu praht. Bet ta ne mas ne gahje. Nu winsch eedohmajahs raudsht, woi kas sinn ar labbu ne ees, un mihligi winnus waldbija. Winsch arweenu, kad warredams, us meschu gahje un to Kungu luhdse, lai pahr Nehgereem apschelosjahs. Nehgeri winnu eemihleja, un winsch tohs peerunnaja, lai pee Deewa kalposchanas nahf. Ar to nu swehtibas deena ause. Gan driht katru reisi Deewa swehtais wahrds weenam, ohtram sirdi aisnehme, un warreja redseht, ka wissi basnizas gahjei sirdi mohdrijahs. Schis un tas pee Jansena peegahje, un weenteesigi stahstija, fo sirdi jutte, ka preeks bija klausitees, un warreja manniht, ka Deewa swehtais Gars pee winnu dwehselehm darbojahs. Brihscham Jansens kahdus usgahje mescha us zellegim gullam un Deewu luhdsam, pirms eeksch basnizas eegahje. Pascha pirmä gadda, Oktober mehnesi, Jansenam swehts preeks gaddijahs, jo winsch warreja 21 paauguschu zilweku kristiht. Un ta kristiga draudse driht auge, un palikke 60. Gan missionari labbi pahrraudsija zilwekus, eekam tohs kristija, bet us pahru gabdeem jau 500 dwehseles un wairak pee Kristus draudses bija peeliktas, un pilssehtam jau par pussi bija kristigi eedsihwotaji. Un teem bija lohti dees wabihjigs prahts. Jo Jansena gaspascha warreja saweem draugeem Enlantë rakstih: »man irr itin brihnums, ka schee Nehgeri zits zittu mihlesjahs un sawus wadditajus mihlus turr, un ka winni ar karstahm luhgschanahm Deewu luhds, lai winna walstiba wairojahs. Pateesi es warru no winneem fazziht, winni eeksch mihlestibas staiga, un sawu dshwi pawadda, flawedami un pateikdami tam Kungam, kas winnus irr mihlestis, un arri preeksch teem dewees. Dauds zilweki scheit, no Kristus mihleschanas fasilluschi, zaurahm deenahm us pilssehtas eelahm un us kalneem apfahrt preezas sawu dseed.« Basniza ruhmes peetrufke, ta tee zilweki pee Deewa kalposchanas speedahs. Schis

basnizas grutes akmins bija 1816tā gaddā likts; wiina bija ta pirma basniza West-Afrika juhmali, un preeksch 500 zilwekeem taifita. Bet 5 reis tai walsadseja peebuhweht, un nu irr leela muhra ehka. Missionars Garnons tā raksta: »pee Deewa kalposchanas ne ween melnus waigus eerauga, bet aridsan gaischas, spihdigas azzis, kas firanigu pateizibu rahda.« — Wiini brihnijahs, kā baltahdas zilweki Nehgera firdi warroht tā pahrsiht. Kad Jansens kahdā wakkarā no basnizas us mahjahm gahje, Nehgeris kahds wiinam pakkat tezzeja, fazzidams: Kungs, manna firds degg kā ugguns, es esmu preezigs, tik preezigs! Ur to winsch gribbeja stahstih, ka ta Deewa kalposchana wiinu preezinaja. Paauguschi zilweki us weenu gaddu ismahzijahs grahmatā lassih, un tad wiini to jaunū testamenti lassija, un apdohmigi apzerreja. Weens fazzija: »Kungs, es schi grahmatā eeraugu, kahds es esmu.« Tad winsch tai grahmatā us teem Keemereem to 7tu nodaku usfite, un parahdija schohs perschus.« (19) Jo to labbu, ko es gribbu, es ne darru; bet to kaunu, ko es ne gribbu, to es darru. (20) Bet ja es to darru, ko es ne gribbu, tad ne es to wairs darru, bet tas grehfs, kas eeksch mannim miht. (21) Tad nu es pee fewim scho bauslibu atrohmū, ka gribbedams to labbu darrih, tas kaunums man peelihp. (22) Jo man irr labs prahts pee tahs Deewa bauslibas pehz ta eekschkiga zilweka. (23) Bet es redsu weenu zittu bauslibu mannōs lohjektōs prett to bauslibu manna prahta karrojām, un manni gubstihu weddam appalsch ta grehka bauslibas, kas irr mannōs lohjektōs. (24) Es nabbags zilweks, kas man israus no tahs meefas schahs nahwes?« — Schee swehti wahrdi irr dauds Nehgereem mahzijuschi, pascheem fewi pasih. — Reisahm wiini itt weenteefigi stahstija, ka wiinneem 2 firdis effoht, ta weena labba, un ta ohtra kauna. Schahm 2 firdim effoht muhschiga jihnischana kohpā, un ta kauna firds ar weenu raugoh to labbu no mahkt. — Missionari, tahdu besgalligu swehtumu redsedami, strahdaja ne peekuffuschi, un reisahm paschi sawahm azzim ne gribbeja tizzeht, woi arri buhs teefa, kas notikke.

Kad Deewa swehtais wahrds pee Nehgereem mitte, tas wiinu dshwoschanas wihsi pa wissam pahwehtija. Tee zilweki tahdi gohdigi palikke, ka wissi to par leelu brihnumu turreja. Reissneeki, kuggu kapteini, un waldibas fungi us turreni brauze, gribbedami paschi to ar sawahm azzim redseht, un wissi weenā muttē apleezinaja, ka to muhscham ne buhtu dohmajuschi. Nehgeri eemahzijahs gohdigu un smukku apgehrbu nesfah un paschi taifitees, un gohdu pratte, nē dauds peespeeschami. Elku kalposchana beidsahs, un swehtdeenahm 1200 lihds 1500 zilweki trihs reis us basnizu gahje. Wiini palikke labbi, saprattigi strahdneeki, eemahzijahs kohschi semmitti apdshwoht, un tappe labbi ammatneeki. Tā wiinneem aridsan us ne ilgu laiku labba pahritschana raddahs, un warreja leelakas istabas taifitees, un dahrsus ar schohgeem apfahrt. Ur sawu rohku darbu un paschu naudu wiini buhweja raktuhsi, missiones nammu, kohlas nammus, lafareti, un magasihnes: wissas muhra ehkas. Regent pilssehta palikke pahleeku smukka, 19 eelas tur bija, wissas pehz schuohra, un labbi zelli apfahrt, us femmehm braukt. Meddelas tirgu tur wissi zeemini fanahje. Lahstus un beskauna wahrds wairs ne dsirdeja, un trohksni, bungoschanas un dantschi bija sudduschi, jehschu zitfahrt Nehgeri tohs aplam kahro. Kahdi 400 pahri bija salaulati, un gohdigi un meerigi kohpā dshwoja. Dshrejus wairs ne redseja, un zitti grehku un kauna darbi ar weenu wairak pasubde. Missionari no turrenes rakstija, ka schee zilweki Deewa swehtus wahrds tik augsti zeenā leekoht, ka zilweku likkumus gan drihs ne mas ne waijaga. Wisswairak

tee wirsü peeminnereti neganti Ebo: Nehgeri bija us labbu atgreesufchees. Winni flaidri rahda, ka tam ewangeliumam fpehks irr, arri wissai neleeschus zilwekus pahrwehrcht un gohdâ zelt.

Schee Nehgeri arri drihs fahze pahleeku ruhpeht, lai-winnu apmahneti ihstneeki arri taptu no missionareem eeksch ta Kunga mahziti. 1817tâ gaddâ, tas irr: gaddu pehz tam, kad tas fwehts darbs bija eefahets, Jansens kahdu deenu Nehgereem fluddinaja, rihta luhgshanu beidsis, ka winsch us wakkara pussi dohmajocht us Leitschester-pilssefru eet. Tas naw wissai tahtu. Fur wissi missionari effoht norunnajuschti kôhpâ fanahkt un Deewu luhgt, lai tas ewangeliums wairojahs. Woi ne tiks kahdam lihds eet? Bet ne weenu ne peexemschoht, kas ne buhschoht flaidri gebrbees. — Winsch stahsta: »Kad es nu wakkara, pulksten 4, us to kalniuu ais pilssehtas nahzu, jau leels pulks Nehgeru, flaidrâs drehbês gebrboschees, manni gaidija. Es winnus pehz fahrtas nostahdiju; pa-preeksch meitas ar feewahm, tad puifchus un wihrus, un tâ mehs pa pahreem gahjam, weenâ garrâ rindê. Bija 300 zilweki un wairak atnahkuschti. Missionars Garnons winnus eerahdsija no tahtenes nahkam, un tâ stahsta: »kamehr mehs spreedam, fur wissi ruhmi dabbusim, kôhpâ fanahkuschti, redsi Jansens brahlis atwedde 300 sawus gannamus, pa pahreem ween, papreeksch seewischkus, un tad wihrischkus. Wats kâ jau labs ganz, papreeksch gahje. Mums patikke schohs pulkus redseht flaidrâ baltâ ap-gehrbâ, kâ winnu melni waigi eeksch tahs kôpshas jaukas puffes spihgulojahs. Mums bija tahds leels preeks, un man sirds pahrluhde tohs eerangohht; es labpraht buhru us fluffu faktinu nogahjis, un Deewam pateizibu uppurejis, kas muhs tik baggatigi fwehtija. Mums petruhle fehdekti basnizâ, jo pa wissam kahdi 700 zilweki bija fanahkuschti, un wissi itt gohdigi turrejahs.« — Jansens arri raksta: »kad bijam Deewa kalposchanu beiguschti, es atkal sawu pulku pa pahreem rindê stahdiju, un tâ mehs tam Kungam pateikdami un dseebadami, pahr kalneem mahjâs gahjam. Un kad nakts us nahze, mehs swezjes eededsinajam, zellu mekledami. Nehgeru slawas dseefmas tam Kungam flanneja nakts fluffumâ.«

Woi tas naw augsts brithnums, ka ta schehlastiba to bija paspehjusti us weenu gaddu! Jansens tohs labprahtigus tudat-flubbinaja, kahdâ deenâ fanahkt, un beebro-tees par masu palihdseju missiones beedribu. Tai deenâ un 17 deewabihjigi Nehgeri, zits pehz zitta, runnas fazzija, un isteize, kâ tohti wehlejahs to ewangeliumu mahzamu sawâs dsimtu semmês. Tad weens preekschâ nahze un fazzija: »es dohmu pufs dahlderî.« Likke missionars lai apdohma, ka ta dahwana jadohd ihmehneschds. Winsch atbildeja: »es gan sinnu, es labpraht to dohshu ihmehnesi.« Un 107 zilweki apfohlisa, tik un tik par mehnesi preeksch to mest. Arridsan behrni atnesse dahwanas, un deve missionareem. Jansens saweem preekschneekem par to rakstidams, beids ar teem wahrdeem: »flawe to Kungu, manna dwehsele, un ne aismirsti, ko winsch tew labbu darrijis.«

Nehgeri arri pa laikam paschi kôhpâ nahze, Deewu luhgt, un Jansens par to 18tâ Janwar m. d. 1818tâ gaddâ raksta: »scho nakti es dsirdeju, ka no tahtam kahds Deewu luhdse. Es flahtaki peegahju, bet ne ko dauds ne warreju saprast. Kad winsch beidse, zitti nodseedaja perschu, un nu weens puifsis eefahze Deewu luhgt, to es flaidri dsirdeju, un winna wahrdi man sirdi palikke. Winsch tâ luhdse: »Kungs Jesus, manna sirds irr tohti launa. Man tewi bij miehlest un tew kalpoht, bet ta launa sirds man to leeds. Ak Kungs Jesus, es ne spehju fewi labboht. Atmemm tu scho launu sirdi

no mannim, un eedohd man zittu labbu firdi. Es isdeenäs grehfoju, af peedoht man, un lai es wairs ne darru grehkus. — Wehl ohtrais puifis Deewu luhdse, bet to es ne warreju fapraft. Nu atkal dseedaja perschu, un kahds wihrischtkis beidsot Deewu flaweja. Bija jauka nakts, mehnefs mihli paspihdeja. Es ne warru fazzigt, kahds fwehtums man ar to firdi nahje. Es atkal gulleht gabju, bet ne warreju aismigt, un flau fijosch schurp turp, woi wehl ne dsirde schu Deewa luhdsejus. Lai tas Kungs pats nu to schehlastibas darbu paschier, fo winsch eeksch wezzeem un eeksch jauneem irr fahzis.

Kad sinnam, ka Jansens to wissu pats peedsihwojis, tad gan fapraftissim, ka winsch warr augsti luhgsmotees un flaweht: »Deews irr paklausijis, fo es luhdsohs, un muhsu deewigs Pestitais mannu darbu ar sawu fwehtibu irr puschojis. Es esmu tahdus preejas laikus peedsihwojis, itt ka jau buhtu debbes muhschu sneedjis. Schè gan irr ne wesseligis gais, un ilgi es to wairs ne warreschu isurreht, bet man tomehr Deewam japateiz muhschigi, ka winsch mannim lizzis schurp nahkt.»

Deewam schehl drihs notikke, fo Jansens schè, painannidams, fazzija. 1823schà gaddà Deews wiinu jau atfauze. Pehz tam peetruhke strahdneeki gaddus apfahrt; tad deht ta draudse isklidde, un daschas labbas eerikteschanas panihke, kad kohpeja wairs ne bija. Zitt missionari, kas pehz tur nogahje, tohs laudis ta wairs ne flawe, un fuhds, ka schè glehwi palikkusch, un ta wairs ne ruhpehz fwehtibas. Arri paganiski darbi un paswinneschanas atkal radduschees. Us scho brihdi tur wairak naw ka 190 deewagaldneeki; 70 no teem wehl irr Jansena kristiti. Scho gohda wihru tur Sjerra Leones semmè ne aismirshs.

Bet tas Kungs irr parahdijis, fo wiina wahrds spehj darriht. Arri zittàs pilssehtàs tai semmè missiones darbi irr anglus atnessusch, leelakus un masakus, ka kurrà weetà. Bet to mums irr liblis rohkà eedohts, ka tas Kungs to missiones darbu par sawu tur, un ka Deewa sohtijums noteek, un wiina wahrds tohp paaugstinahs starp teem paganeem, ja ween ta kristiga draudse pee tam grihb palihdseht. Woi nu mehsh kuhtri buhsim, to darriht? Bet ja wehl ne sinnam, jeb wehl ne effam apdohmajusch, ka mums buhs pee schi fwehta darba palihdseht: tad to mahzifimees no teem Nehgereem. Tik fo no wehrgu juhga atswabbinati, wiini Kristus juhgu usnehme, un no firds wehlejahs, lai wissi wiinu brahli atgreestohs. Tad wiini fwehtas rohkas us augschu zehle, par faweem brahleem firsnigi pahrluhgdami, lai Deews wiinus atpesti, un no tumfibas faitehm atswabbina. Un wiini arridsan labpraht ar dahwanahm pee ta fwehta darba palihdseja, zil ween warreja. Lai wiinu atgreeschana un firsniga Kristus mihleschana mums to wahrdu atgahdina, »eij nu un darrì ta patt arridsan!«

Luhgfin nu Deewu:

Mihstais debbesu Zehws! mehsh tew pateizam, ka tu mums effi wehlejis to ee webroht, ka tu spehzigi darbojees pee paganu dwehselehm. Mehsh behdigi tawà preek schà semmojamees, dsirvedami, ka zilweki, muhsu brahli, tik lohti irr atkaphusches un neleesch palikkusch, un mehsh schehlodamees noffumstam, ka zilwefa firds tik launa irr, un tik gauschi grehkòs famaitajahs, ja tawa schehlastiba to ne atdshwina no jauna. Bet mehsh arri tawu leelu mihlestibu zeenidami flawejam, kas teem palihdusches grehzineekeem pakkal eet. Tu pee wissahm tautahm un paaudsehm fattedes, woi ne dohsees kahdi isglahbjami, un tapehz tu wiinneem dohdi dsirdamu to wahrdu no falihdsinashanas. Mehsh tew pasemmigi luhdsam: peedoht mums, ka mehsh lihds schim tik kuhtri

bijufchi! Mehs gauſchi luhdsam: isbeldi tawas křiſtigas draudſes wainu zaur ſawa mihta Dehla affinim! Taws lauſs jau ir' gattaws pee plauſchanas; ſuhti us to wees numehr uſtizzigus ſtrahdneekus, un dohd wiſſeem tahdu prahtu, ka wiſſi no teefas paſchi aiſleedsahs, un drohſchi paleel, par ne kahdn breeſmu un ruhktumu ne bihda mees. Lai tawa ſwehta ſchehlaſtibä tam mohzibas engelim leeds, tohs ſtrahdneekus driht un ahtri arſaukt. Eſſi pats ſaweem wchſtneſcheem par waddoni pee tahm ne gantahm aptumſchotahm tautahm. Dohd wiſſu wahrdeem ſpehku un labbas ſekmes, un lai wiſſu dſihwoſchana un darboschana daudſeem dohd ſaldu dſihwibas ſamannu. Lai wiſſi, ſas tawu wahrdu dſird, ſamanna, ka tain ir' ſpehks, weffelus darriht; ka tee neatgreesuſchi no grehku meega mohſtahs, ka tee eemännigi ſpeeſchahs, tawu ſchehlaſtibu pilnigi nemt, ka tee jauntizigi ſtipri paleel, ſawu tizibu apleezinajoht, un ka tawa walſtibä ar to wairojahs, un taws wahrds paaugſtinahs tohp wiſſas ſemmäs. Dohd arri, ka tahs ſinnas no teem brihnumeem, ko tu pee paganeem darri, to pas mirruſchu křiſtigu draudſi atdſihwina, lai ta patti dſihwa un ſpehziiga mannahs, un ſpeeſchahs, tawu peſtiſchanu wiſſai paſaulei paſluddinaht. Mohdini ihpaſchi wiſſas tizigas dwehſeles, lai ar ſwehtu peeſpeeſchänu no ſirds tew aiſluhds par teem nabbaga paganeem, un ſwehti wiſſus, ſas ar labbu prahtu ſawu graffi preekſch ſcho ſwehtu darbu ſamett. Swehti wiſſu, ko preekſch ſcho ſwehtu darbu usnemn un darra, un apdſehſi wiſſu ſweſchu ugguni, ſas us ſcho altaru ta Kunga grihb eedegt. Iſnithzini pee laika wiſſus leekus padohmus un neapdohmigas usnemſchanas, ſas paſchu gohdu kahro, lai wiſſur ſwehts ugguns preekſch tawu kalpoſchänu eedeggahs. Wiſſuſchehligais Deews! paſlauſi ſcho luhgſchänu, ko mehs tew paſemännigi luhdsam, Jeſus Křiſtus, muhſu augſti ſlaweta Kunga un Peſtitaja labbad. Amen.

25.

• Wakkara dſeefma.

Meld. Der lieben Sonne Licht und Pracht.

<p>1. Ar tumſchu autu nakſnina Tur ſem-
miri aplahtu, Un peeſuffis no meedsina Zuh-
ſirdi meerinahtu. Tam wiſſa naſte nohſt; To
behdas newarr kohſt, Un jaukt ſapni parah-
dahs Tahs ſelta debbes mahjinas.</p> <p>2. Kad, Kungs! ir mannim meedsinſch
nahſ, Tad ſawu darbu beidsu; Gan duſſu
meefa kahroht ſahſ, Bet wehl tew ſlaweht
ſteidsu, Ka ir ſchai deenina Taws ſpehks
man ſargaja, Un ka zaur tawu paligu Tew
pateikt taggad paſpehju.</p> <p>3. Gan tu par man apſchehlojees Ar teh-
wa miſlibinu: Lai no tew daſchahrt noweh-
ſees, Tu man ar ſwehtu ſinnu It ſtipri</p> | <p>turreji, Man panest lihdſeji, Un man, kad
preeku peezeetu, Atſpirdſinajs ar laipribu-
.</p> <p>4. Ko manna rohka darrija, To ſwehtſiht
tu ne leeds; Pee wiſſa grubta puhlina Tu
mannim ſpehka ſneedsi Zaur Jeſus wahr-
dinu, Kas debbes meeribu Pee isredſeteem
parahda, Un frohni tur man apoſhla.</p> <p>5. Nemm tu man ſawä klehpiti, Kad
ſaldä meegä duſſu; No behdahm man at-
ſwabbinu, Un dar' ir preekä kluffu. Kad azjis
aiſdarru Un muhſchu nobeidsu, Tad mannu
dwehſel' aiſwaddi Un labbä rohka ſtahdini.</p> |
|--|--|

30.